

Terveydenhuollon johtamiskoulutus tulossa moniammatilliseksi

Kansallinen terveysprojekti on tullut tutuksi lähinnä ensi maaliskuussa lainsäädäntöön tulevien hoitoon pääsyä koskevien aikarajojen kautta. Hankkeella on myös muita tavoitteita, joista yksi koskee sosiaali- ja terveysalan johtamista. Opetusministeriö asetti viime marraskuussa työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus sosiaali- ja terveysalan moniammatillisesta johtamiskoulutuksesta niin, että "koulutus antaisi valmiudet johtamisen kautta vastata sosiaali- ja terveyspolitiikan tavoitteiden toimeenpanosta ja väestön terveyden edistämisestä, terveyspalveluiden saatavuudesta, laadusta ja taloudellisuudesta sekä toiminnan kehittämistä toimijoiden yhteistyötä hyödyntäen".

Työryhmän tulee saada työnsä valmiiksi nyt elokuun loppuun mennessä, mutta alustavia tietoja julkaistiin jo kesäkuussa. Ehdotuksessa lähdetään voimakkaasti moniammatillisuudesta. Sillä tarkoitetaan eri pohjakoulutuksen omaavien osittain yhteistä koulutusputkea. Johtamiskoulutusta kaavaillaan niin perus- kuin täydennyskoulutukseen kuin erilliseen jatkotutkintoonkin.

Lääkärien ja hammaslääkärien kohdalla tärkein osio on koulutuspaketti, jolla korvattaisiin aiempi vain erikoislääkärien ja erikoishammaslääkärien suoritettavissa ollut hallinnon pätevyys. Tuo koulutus kestäisi 40 opintoviikkoa eli vuoden, josta puolet tulisi olla moniammatillista johtamiskoulutusta. Koulutusta ollaan siis rajamassa erikoistutkintoon. Osa siitä voitaisiin kuitenkin suorittaa ennen erikoistumisvaihetta. Terveystieteiden maisterikoulutuksen osana johtamiskoulutuksen laajuus olisi 40 opintoviikkoa ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneille 60 opintoviikkoa.

Työryhmä ei ole kuitenkaan tainnut tuntea riittävästi suun terveydenhuollon kenttää ehdotusta laatiessaan. Erikoistumisen kautta tapahtuva johtamiskoulutus ei nimittäin tällä alalla riitä vastaamaan tarpeeseen. Erikoishammaslääkäreitä on maassamme neljällä erikoisalalla 646 eli vain noin 14 % koko ammattikunnasta. Heistä 121 on suorittanut aiemman hammashuollon tai nykyisen terveydenhuollon erikoishammaslääkäritutkinnon. Vastaavaa koulutusala ei lääkäreille ole. Koulutuspaikoja terveydenhuollon erikoisalalla on nykyisin koko maassa vain viisi, joten tuotos on 1–2 erikoishammaslääkäriä vuodessa. Erikoishammaslääkärien hallinnon pä-

tevyden, jonka tavoitteena on ollut ennen muuta antaa klinikkoina toimiville spesialisteille mahdollisuus pätevytyä johtotehtäviin, on suorittanut 51 työikäistä hammaslääkäriä. Johtamistehtävissä toimivista hammaslääkäreistä vain pieni osa on siten suorittanut siihen valmiuksia antaneen hammashuollon tai terveydenhuollon erikoishammaslääkäritutkinnon tai erikoishammaslääkärien hallinnon pätevyden. Tarvetta muuta kautta saatavalle pätevytykselle on siis ollut ja tulee olemaan jatkossakin. Tästä kertoo Hammaslääkäriiliiton käynnistämä Vastaavan hammaslääkäriin erityispätevyys -ohjelma, jonka on jo suorittanut 51 hammaslääkäriä.

Suun terveydenhuollon organisaatioiden toimivuuden kannalta on keskeistä yksikköjen johtajien valmiudet toimia tehtävissään. Tämä asia nousi esiin myös Työterveyslaitoksen tekemässä laajassa Hammaslääkärien työhyvinvointi Suomessa -tutkimuksessa. Sen tehnyt Jari Hakanen totesi asiasta seuraavaa: "Esimiestyö ja johtaminen osoittautuivat puutteellisiksi hammaslääkäreiden arvioiden mukaan. Se, mikä perinteisesti on ollut hyvä piirre hammaslääkäreiden työssä, eli työn itsenäisyys, voikin liiallisena merkitä jäämistä yksin ja vaille ohjausta ja tukea. Muutokset merkitsevät lisääntyvää tarvetta myös työn tavoitteiden ja vastuiden selkeyttämiselle, ohjaukselle ja tuelle sekä palautteelle oikeanlaisesta työstä."

Johtamiskoulutuksen antamat mahdollisuudet uralla etenemiseen merkitsevät myös paljon sekä yksilölle itselleen että koko julkiselle sektorille lisäten sen vetovoimaa työpaikkana. Johtamiskoulutuksen tulee silti olla mahdollista myös yksityishammaslääkäreille.

Suun terveydenhuollon yksiköt toimivat varsin itsenäisesti ja edellyttävät omaa johtamista ja toiminnan sisällön tuntemista. Onkin välttämätöntä, että hammaslääkärien johtamiskoulutusta ei rajata vain erikoishammaslääkäritutkintoon johtavaan koulutukseen, vaan sen tulee olla avoinna myös perustutkinnon suorittaneille. Muuten ei tarvetta vastaavaa määrää johtamiseen perehtyneitä hammaslääkäreitä tulla saamaan.

MATTI PÖYRY